

Sanatsal Denetim Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sanatsal Denetim Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30007>

Özet

Sanatsal Denetim Ölçeği, eğitim yönetimi bağlamında denetmenlerin rollerine ve öğretmenlerle olan etkileşimlerine yönelik algılar ölçmek amacıyla 2013 yılında Celal Teyyar Uurlu tarafından geliştirilmiş bir araçtır. Ölçek, denetim sürecinin sadece teknik veya bürokratik boyutları değil, aynı zamanda insani, etik ve sanatsal yönlerini de değerlendirmeyi hedefler. Toplam 24 maddeden oluşan ölçek, dört temel alt boyutta organize edilmiştir ve eğitim denetiminin kalitesini kapsamlı bir şekilde incelemek için yüksek düzeyde güvenilirlik ve geçerlik sonuçları sunmaktadır.

Bu ölçek, denetmenlerin sahip olması gereken nitelikler, sergiledikleri tavır, öğretimsel süreçlere yaklaşımları ve insan ilişkilerindeki davranışları gibi kritik alanlarda öğretmenlerin görüşlerini belirlemek için tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirme aşamasında, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiş ve modelin kabul edilebilir düzeyde uyum sağladığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Sanatsal denetim, eğitim denetimi, denetmen nitelikleri, Likert ölçeği, geçerlik, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), eğitim yönetimi.

Yazarlar

Celal Teyyar Uurlu

Amaç

Sanatsal Denetim Ölçeği'nin temel amacı, eğitim kurumlarında görev yapan denetmenlerin faaliyetlerinin ve genel yaklaşımlarını, denetlenen personel (öğretmenler) tarafından nasıl algılandığını ölçmek için geçerli ve güvenilir bir psikometrik araç geliştirmektir. Ölçek, özellikle denetimin "sanatsal" boyutunu, yani denetmenin esneklik, empati ve durumsal farkındalık gibi niteliklerini değerlendirmeye odaklanmıştır.

Bu araç, eğitim yöneticilerine ve araştırmacılara, denetim süreçlerinin kalitesini artırmak ve denetmenlerin mesleki gelişim ihtiyaçlarını belirlemek için somut veriler sunmayı amaçlamaktadır. Ölçek, denetim faaliyetlerinin dört temel boyutta sistematik olarak incelenmesine olanak tanır.

Yapı

Sanatsal Denetim Ölçeği, eğitim denetimi alanında sanatsal yaklaşımı temsil eden dört ana faktörü ölçmektedir. Ölçek toplam 24 maddeden oluşmaktadır.

Ölçeğin ölçtüğü temel boyutlar ve madde sayıları aşağıda listelenmiştir:

Denetmen Nitelikleri (7 madde): Denetmenlerin mesleki uzmanlık düzeylerini ve görev yaptıkları alandaki yetkinliklerini değerlendirir. (Örn: Denetmenlerin gözlem yaptığı dersin uzman olmaları.)

Denetmen Tavrı (8 madde): Denetmenlerin denetim sürecinde sergiledikleri tutum, yaklaşım ve etik davranışları inceler. (Örn: Denetmenlerin kullanılan öğretim yöntemlerini gözlemlerken öğretmenin karakter yapısına dikkate almaları.)

Öğretimsel Boyut (4 madde): Denetmenlerin öğretim yöntemleri ve öğretmen davranışlarında aradıkları yaratıcılık ve özgünlük gibi pedagojik unsurlara odaklanır. (Örn: Denetmenlerin öğretmen davranışlarında özgünlük aramaları.)

İnsan İlişkileri (5 madde): Denetmenlerin öğretmenlerle kurduğu iletişimde nezaket, saygı ve profesyonellik gibi kişilerarası becerilerini değerlendirir. (Örn: Denetmenlerin nezaket kurallarına uymaları.)

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, Uğurlu (2013) tarafından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak test edilmiştir. Çalışmada, maksimum olabilirlik tekniği uygulanmıştır. Dört değişkenli faktör yapısı için çeşitli uyum istatistikleri incelenmiştir.

Elde edilen uyum indeksleri, geliştirilen modelin veri ile iyi bir uyum sergilediğini göstermiştir. Bu indeks değerleri şunlardır: Kök Ortalama Kare Yaklaşım Hatası (RMSEA) = 0.068, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) = 0.97, Normlamsız Uyum İndeksi (NFI) = 0.93 ve Non Normed Fit Index (NNFI) = 0.96. Bu değerler (özellikle CFI, NFI ve NNFI'nin 0.90 ve üzerinde, RMSEA'nin ise 0.08 altında olması), ölçeğin faktör yapısının teorik modeli yüksek ölçüde desteklediğini kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

Sanatsal Denetim Ölçeği'nin güvenilirliği, iç tutarlık katsayısı (Cronbach's Alpha) hesaplanarak belirlenmiştir. Ölçeğin genel iç tutarlık katsayısı oldukça yüksek bulunmuştur.

Ölçeğin tamamı için hesaplanan Cronbach's Alpha değeri 0.93 olarak rapor edilmiştir. Alt boyutlara ait iç tutarlık katsayıları ise sırasıyla şöyledir: Birinci alt boyut için 0.82, ikinci alt boyut için 0.87, üçüncü alt boyut için 0.79 ve dördüncü alt boyut için 0.81. Akademik standartlara göre (Büyüköztürk, 2010; Kalaycı, 2008; Özdamar, 1999), bir ölçek için Cronbach's Alpha değerinin 0.70'in üzerinde olması yeterli güvenilirlik seviyesini işaret eder. Bu sonuçlar, Sanatsal Denetim Ölçeği'nin hem genel hem de alt boyutlar bazında yüksek düzeyde güvenilir olduğunu

göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin faktör yapısını incelemek amacıyla kullanılan yöntem, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) olmuştur. DFA, ölçek geliştirme sürecinde belirlenen dört alt boyutlu modelin ampirik verilerle ne kadar uyumlu olduğunu test etmek için kullanılmıştır.

Analiz sonuçları, dört faktörlü yapıyı (Denetmen Nitelikleri, Denetmen Tavrı, Öğretimsel Boyut ve İnsan İlişkileri) birbirinden ayrıttığını ve teorik çerçeveye uygun olduğunu doğrulamıştır. Uyum indekslerinin güçlü sonuçları (RMSEA=0.068, CFI=0.97, NFI=0.93, NNFI=0.96), bu dört faktörlü modelin eğitim denetiminde sanatsal yaklaşımın başarılı bir şekilde temsil ettiğini kanıtlamıştır.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Özgün Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: 4 alt boyut ve 24 madde. Derecelendirme 5'li Likert tipi (1= hiç katılmıyorum - 5= tamamen katılmıyorum).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Eğitim personeli (Öğretmenler ve denetmenler)

Yaş Grubu: Yetkinler

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki çeşitli eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler ve yöneticiler.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Envanteri. Katılımcılar, denetmenlerin davranış ve niteliklerine ilişkin algılarını derecelendirmektedir.

Anahtar Kelimeler

Eğitim denetimi, denetmen, Cronbach's Alpha, faktör yapısı, DFA, öğretmen algıları, insan ilişkileri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: cugurlu@cumhuriyet.edu.tr

Yazma Adresi: Celal Teyyar Uurlu, Cumhuriyet Üniversitesi (Tahmini Affiliation, 2013 referansına dayanarak).

zinler, Ücret ve Test YıI?

Ölçek geliştirme çalışması 2013 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için yazar ile doğrudan iletişime geçilmesi önerilmektedir. İletişim e-posta adresi: cugurlu@cumhuriyet.edu.tr.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi, aşağıdaki adresten indirilebilir: sanatsal-denetim-olcegi-toad.pdf.

Kaynaklar

Dergipark Linki

Uurlu, C. T. (2013). Sanatsal Denetim Ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(1), 119-134.

Büyüköztürk, ?. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. (Güvenirlik referansı olarak kullanılmıştır.)

Kalaycı, ?. (2008). *SPSS uygulamaları çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım. (Güvenirlik referansı olarak kullanılmıştır.)

Özdamar, K. (1999). *Paket programlarla istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Kaan Kitabevi. (Güvenirlik referansı olarak kullanılmıştır.)

Sanatsal Denetim Ölçeği Maddeleri

Ölçek, 4 alt boyut ve 24 maddeden oluşmaktadır. Maddeler ve ait oldukları boyutlar aşağıda listelenmiştir:

Denetmen nitelikleri (7 m): Denetmenlerin gözlem yaptığı dersin uzmanlardır.

Denetmen tavrı (8 m): Denetmenler kullanılan öğretim yöntemlerini gözlemlerken öğretmenin karakter yapısını dikkate alırlar.

Öğretimsel boyut (4 m): Denetmenler öğretmen davranışlarında özgünlük ararlar.

İnsan ilişkileri (5 m): Denetmenler nezaket kurallarına uyarlar.